

אספן המניות

יהודה ברלב

כיצד סקרנות של סטודנט צעיר הובילה לאוסף הגדול והמקיף ביותר של תעודות מניה ישראליות; הכירו את רו"ח יהודה ברלב, המחזיק קרוב ל-10,000 תעודות מניה ישראליות וציוניות אשר חלקן יוצגו בתערוכת "הבורסה בראי הזמן"

עשה חיים קשים לחברות

האוסף הלא שיגרתי של ברלב הפך אותו לסוג של מטרד בקרב החברות. "בהתחלה החברות לא ממש הבינו מה אני רוצה מהן. כשהייתי סטודנט הן חשבו שאני קשור למי שמעצב את התעודות בכדי לספק לו פרנסה, לאחר שהשלמתי את לימודי הם חשבו שאני מכין את הקרקע לתביעות ייצוגיות נגדן, היום, כשאני מתמקד בחקירות הונאה, בחברות ממש חוששים", אומר בר לב ומדגיש, בפעם האלף, שהוא אוסף את התעודות כאספן גרידא, ללא מניעים נסתרים.

האיסוף הזה אילץ לא מעט חברות לבצע פעולות שאינן מורגלות אליהן. חלק מהחברות אליהן פנה ברלב נאלצו, לראשונה, לפנות למדפיס הממשלתי כדי שזה ידפיס במיוחד תעודות מניה עבור יהודה ברלב. כך תעודה שערכה בשוק היה שקלים בודדים, עלתה לחברה סכום גבוה בהרבה בגלל ההוצאות הרבות הכרוכות בעיצוב התעודה והדפסתה על נייר ביטחוני יקר.

הבורסה: יש הרבה אספנים כמון בעולם? ברלב: "יש ענף אספנות שנקרא סקריפופיליה (אספנות תעודות) ועיקר האספנים מתמקדים באיגרות חוב של חברות הרכבות וכדומה. בארץ, חוץ ממני, יש עוד אספן אחד שאוסף פריטים מעולם הבנקאות לרבות מניות ואיגרות חוב".

הבורסה: אין לך תחרות, האם זה טוב או רע? ברלב: "אין ספק שיש יתרונות להיעדר תחרות אבל גם חיסרון מרכזי אחד - היעדר שוק. ללא תחרות, אין שוק וללא שוק קשה להשיג חומרים ואפילו לקבל אומדן של שווי האוסף".

צ'ק על סך של שבע אגורות...

ערכן הנקוב של התעודות של ברלב אינו גבוה. אך גם עם תעודות אלה, כך מסתבר, ניתן לעשות תשואה של 100,000% בין לילה. האינפלציה המטורפת של שנות ה-80 הביאה את משרד האוצר

ובנק ישראל פעמיים להחלפת המטבע. בפעם הראשונה היה זה מלירות לשקלים ולאחר מספר שנים משקלים לשקלים חדשים. מעבר זה מלירות לשקלים ולאחר מכן לשקלים חדשים חייב את החברות להנפיק לברלב תעודות מניה חדשות בערך חדש. תעודות שערך הנקוב היה מספר לירות עוגלו עם המעבר לשקל אחד. לאחר מכן, כשעברה המדינה לשקל חדש, ושלושת האפסים קוזזו מהמטבע המקומי, שוב הגדילו את ערך התעודות של ברלב ועיגלו לו לשקל חדש. ברלב כמובן דרש את התעודות ועד היום הוא שומר באדיקות את גלגולי המניות שלו, על גלגולי המטבע השונים.

האוסף הזה ייחודי בהיבט נוסף. זהו אחד האוספים הבודדים שגם צומח לבד.

ברלב מספר כי בהיותו מחזיק תעודות מניה של כל כך הרבה חברות, הוא מקבל מעת לעת גם מניות הטבה וכדומה. כמו כן, מאחר שאוסף זה הוא חי ונושם, גם תיבת הדואר של ברלב מתמלאת בהזמנות לשיבת בעלי מניות, בדיבידנדים (שנעים בין אגורות בודדות לחצי שקל), ובמסמכים רשמיים שונים. למי שתוהה, את הדיבידנדים הנדיבים שומר ברלב כמזכרת, הרי לא כל יום מקבלים צ'ק על סך של שבע אגורות...

כל קרקעות תל אביב תמורת 15 אלף ליש"ט...

הבורסה: איך מאתרים תעודות נדירות? ברלב: "יש חנויות, בעיקר בלונדון, שמתמחות במכירה של פריטים מסוג זה. אני מתמיד בביקורי שם תמיד לפקוד את המקום ולראות האם יש משהו חדש. כמובן, שבעידן האינטרנט אתרים כמו eBay ואחרים מסייעים לי רבות באיתור".

הבורסה: מהי התעודה העתיקה ביותר שברשותך? ברלב: "במסגרת איסוף תעודות היודאיקה התגלגלה אלינו תעודה משנת 1856. זוהי איגרת חוב שמימנה הקמת בית כנסת בבליגיה. בסוף המאה ה-19

אספנות היא עניין של אופי. יש אנשים שאוספים שטרות ומטבעות ישנים, יש כאלה שאוספים בולים, יש מי שמתמחה דווקא באיסוף יצירות יודאיקה ויש מי, כך מסתבר, שאוסף תעודות מניה. רואה החשבון יהודה ברלב, שותף במשרד המתמחה בענפי הביקורת החקירתית, איתור הונאות ומניעתן, אוסף באדיקות כבר למעלה מ-25 שנה תעודות מניה יחד עם אביו, צבי. מה שהתחיל כ"שאלת תם" בשיעור באוניברסיטה, הפך לאוסף ייחודי המונה קרוב ל-10,000 תעודות המספרות את סיפורה של כלכלת ישראל ושל שוק ההון בפרט, מערש הציונות ועד ימינו.

"הכל התחיל בשנת 1980 כאשר הייתי סטודנט צעיר וסקרן בקורס דיני תאגידים", נזכר ברלב. "בקורס שאלתי את המרצה איך נראית תעודת מניה. המרצה, שלא ראה מעולם תעודת מניה בגודל טבעי, איתגר את הסטודנט והציע לו לפנות לבנק שלו ולנסות להשיג תעודה. במקום שבו רוב הסטודנטים היו עוזבים וממשיכים הלאה בעיסוקיהם, התעקש ברלב וניגש למנהל מחלקת ניירות ערך בסניף הבנק, וביקש לראות תעודת מניה. מאחר שגם המנהל לא ראה מעודו תעודת מניה, הוא הציע לברלב למלא טפסים כבעל המניה בבקשה לקבל את הנייר. בר לב מיילא את הבקשה וכעבור חודש ימים הגיעה אליו תעודת המניה הראשונה שלו. "אם איני טועה היתה זו תעודה של חברת ארגמן. התעודה היתה מאוד מרשימה וזה עשה לי חשק להמשיך ולהרחיב את האוסף", אמר ברלב ונזכר כי עם קבלת התעודה הוא החל אט אט לרכוש מניות בודדות ולדרוש את תעודות המניה שלהן.

תוך זמן קצר השלים ברלב את אוסף תעודות המניה של כל החברות הבורסאיות והחליט להרחיב את האוסף לתעודות יודאיקה, תעודות המספרות את תולדות ישראל והציונות ותעודות המתמקדות גם בתחום העיסוק שלו חשיפת הונאות.

תערוכת הבורסה בראי הזמן

לרגל ציון 70 שנה לפעילות בורסאית בניירות ערך תערוכת הבורסה תערוכה שתציג פריטים שונים המספרים את סיפורו של שוק ההון. בין הפריטים הבולטים בתערוכה האוסף הנדיר של משפחת ברלב הכולל תעודות מניה שנסחרו בבורסה החל משנות ה-30. כן יוצגו פריטים נוספים הקשורים בהתפתחות המסחר בניירות ערך בישראל.

התערוכה תפתח לציבור הרחב החל מ-16 בדצמבר 2005 בימי שישי, בין השעות 09:00-13:00, במרכז המבקרים של הבורסה. לפרטים נוספים: info@tase.co.il

חברת אחוזת בית להקים את העיר תל אביב, אך למתיישבים הראשונים לא היה הממון הדרוש לרכוש את הקרקע להקמת הבתים. חברת אחוזת בית קיוותה לקבל מקק"ל 300 אלף פרנקים שווייצריים לרכישת הקרקעות ולבניית בתים על מגרשים של 2 דונם - בחולות שלימים יהיו ללב ליבה של העיר תל אביב. אך באותה תקופה, אסר החוק העותומני על קק"ל לפעול באזורים עירוניים והמימון טורפד. אך כבר אז, הראש היהודי המציא לנו פטנטים ובמעין עסקה סיבובית רכשה קק"ל איגרת חוב שהנפיקה חברת אנגלו-פלשתינה, בסכום שהבטיח ל-60 המתיישבים הראשונים הלוואה בתנאים נוחים. אג"ח אלה מימנו את הקמת העיר תל אביב וזה אכן מרגש.

ובמחצית הראשונה של המאה ה-20 מוסדות יהודיים רבים באירופה נרשמו כחברה בע"מ ומאחר שהחברה היתה מפסידה על בסיס קבוע, היא גם לא נדרשה לשלם מס. אנקדוטה מעניינת בנושא זה היא שלמרות האנטישמיות באירופה, לא מעט מתעודות אלה מעוטרות בסמלים יהודיים.

חלק מהחברות אליהן פנה ברלב נאלצו, לראשונה, להדפיס במיוחד תעודות מניה

ברלב מספר כי היקף הסדרה שהונפקה לקק"ל היה שווה ל-15 אלף ליש"ט, ואילו הונה הרשום של חברת אנגלו-פלשתינה היה של 100 אלף ליש"ט. פועל יוצא מזה שקודמו של בנק לאומי של היום, יכול היה אז להיות בעל הקרקע של כל תל אביב הקטנה של אז.

הבורסה: איזו תעודה היה קשה להשיג במיוחד? ברלב: "לפני מספר שנים הגיעו לשוק מניות נדירות של חברת החשמל הארץ ישראלית משנות ה-30. המחירים של התעודות, אותן איתרתי בלונדון, היו בשמים ובכל ביקור שלי שם הייתי מגיע לאותה חנות ומברר את המחיר. כעבור יותר משנה, לאחר שהסתבר שרק אני דורש בשלום התעודות, המחיר הפך לסביר, כ-20\$ לתעודה ורכשתי את התעודות. תעודה נוספת שזכורה לי היתה של PPC חברת האשלג הארץ-ישראלית, שלימים הפכה למפעליים המלח. אי שם בשנות ה-80 נתקלתי בתעודה נדירה של החברה, שמצא אדם פרטי בתוך מסמכים משפחתיים ישנים. אותו אדם סירב בזמנו למכור לי את התעודה במחיר שסטודנט 'תפרן' כמוני יכול היה להרשות לעצמו וניסה למכרה בחו"ל. הוא גם לא איפשר לי לצלם אותה. במהלך השנים חרשתי חנויות של אספנים וכעבור 20 שנה נתקלתי באותה תעודה ממש במכירה פומבית בבריסל. הפעם החלטתי שתעודה זו תהיה שלי ויהי מה. למזלי, במכירה הפומבית הייתי היחיד שהציע עבורה מחיר ורכשתי אותה בנזיד עדשים, ממש מציאה."

הבורסה: מהי התעודה המיוחדת ביותר? ברלב: "ישנה ברשותנו תעודה של בנק מזרחי עם ליטוגרפיה של הרמן שטרק, האומן שייסד את בית הספר בצלאל. שטרק כיהן כדירקטור בבנק והוא עיצב עבורה תעודה מרהיבה המבוקשת מאוד על ידי אספני יודאיקה ברחבי העולם."

הבורסה: לאיזו תעודה יש לך סנטימנטים במיוחד? ברלב: "יש כמה וכמה תעודות כאלה, אבל ניתן לומר שהתעודה שבעזרתה נרכשו הקרקעות לבניית העיר תל אביב היא אחת המעניינות. בשנת 1909 רצתה

מאת: דרור

עידן ה"רצף" מתחיל

התפתחות מערכות המחשוב, הובילה בשנת 1997 להפעלת מערכת "רצף" למסחר רציף וממוחשב בניירות ערך. בהדרגה, לאורך כשנתיים, הועברו למערכת "רצף" כל ניירות הערך והנגזרים ובאוקטובר 1999, נחתם פרק נוסף בהיסטוריה של הבורסה ואולמות המסחר המיתולוגיים נסגרו.

